

**Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o
15 hallituksen esityksestä maaseutuelinkeinolaiksi**

Eduskunta on 5 päivänä kesäkuuta 1990 lähettänyt valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 66.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa myös käsiteltäviksi eduskunnan 11 päivänä kesäkuuta 1987 valiokuntaan lähettämän ed. Ikosen ym. toivomusaloitteen n:o 792/1987 vp. metsätilojen perustamisesta sekä eduskunnan 3 päivänä toukokuuta 1988 valiokuntaan lähettämät ed. Jokiniemen ym. toivomusaloitteen n:o 596/1988 vp. maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä Pohjois-Karjalassa, ed. Malmin ym. toivomusaloitteen n:o 615/1988 vp. maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain mukaisen tuen lisäämisestä turkistarhausinvestointeihin ja ed. Rinteen toivomusaloitteen n:o 641/1988 vp. maatalouden liittämiselinkeinotoiminnan tehostamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohdaja Ilkka Vainio-Mattila ja hallitusneuvos Väinö Vainio maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Kare Turtiainen valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Matti Savolainen oikeusministeriöstä, ympäristöneuvos Pertti Seiskari ympäristöministeriöstä, erikoissuunnittelija Ilkka Salonen sisäasiainministeriöstä, pääjohtaja Kalevi Hemilä ja osastopäällikkö Jouko Sirén maatilahallituksesta, va. pääjohtaja Jarmo Ratia vesi- ja ympäristöhallituksesta, ylimetsänhoitaja Jouko Paloniemi metsähallituksesta, ylitarkastaja Jorma Lauronen asuntohallituksesta, osastonjohtaja Keijo Hyvönen Maataloustuottajain Keskusliitosta, agronomi Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, suunnittelupäällikkö Pekka Linnapuomi Suomen Kaupunkiliitosta, projektipäällikkö Tarmo Palonen Suomen Kunnallisliitosta, apulaisjohtaja Astrid Thors Finlands svenska kommunförbundista, piiripäällikkö Sakari Ängeslevä Seinäjoen maatalouspiiristä, piiripääl-

likkö Seppo Heinonen Hämeenlinnan maatalouspiiristä, piiripäällikkö Kimmo Korpi Lapin maatalouspiiristä, apulaispiiripäällikkö Timo Alatalo Kuopion maatalouspiiristä, toiminnanjohtaja Risto Rusko Maataloustuottajain Pohjois-Pohjanmaan liitosta, toiminnanjohtaja Pentti Munnukka Asutus- ja maatilatalousliitosta, maataloussihteeri Pasi Tuominen Kuntien Maataloussihteerit ry:stä, puheenjohtaja Heikki Kössi Suomen Broileriyhdistyksestä, pankinjohtaja Heikki Sipilä Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankista, pankinjohtaja Raimo Tammilehto Osuuspankkien Keskuspankki Oy:stä, osastopäällikkö Pentti Kostian Suomen Pankkiyhdistyksestä, tutkija Tiina Heiskanen Ylä-Savon Instituutista ja suunnittelumaantieteen dosentti Juhani Hakala Kuortaneen kunnasta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maaseutuelinkeinolaki, jolla uudistetaan maatilatalouden rahoitusta ja rakennekehitystä koskeva lainsäädäntö. Ehdotettavalla uudella lailla on tarkoitus korvata maatilalaki, laki maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä, valtioneuvoston päätökset käynnistystuen maksamisesta nuorille viljelijöille, laki maataloustuotevarastojen korkotukilainoista sekä osa valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiin perustuvasta pienyritystuesta.

Esityksen tarkoituksena on luoda yhtenäinen lainsäädäntö maatalouden ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämiseen. Lakiehdotuksen valmistelussa on kiinnitetty erityistä huomiota maatilataloudessa ja rahoitusmarkkinoilla tapahtuneeseen ja arvioitavissa olevaan lähiajan kehitykseen sekä mahdollisuuksiin kehittää alkutuotannon ohessa harjoit-

tettavaa elinkeinotoimintaa. Valmistelussa on otettu pääosin huomioon Maatalous 2000 -komitean esittämät tavoitteet.

Voimassa olevan maatilalain mukaiset tukimuodot on tarkoitus säilyttää pääosin entisellaisina. Ehdotettavan lain tavoitteiden toteuttamiseksi voitaisiin myöntää avustusta, lainaa ja korkotukea. Uutena tukimuotona on tarkoitus ottaa käyttöön normaaliehtoosille pankkilainoille ja korkotukilainoille myönnettävä valtiontakaus. Tuen myöntämisen edellytyksiä harmitessa on pyritty karsimaan tarpeettomia tai vähämerkityksisiä ehtoja ja keventämään siten järjestelmän edellyttämää organisaatiota. Tarkoituksena on, että tukea voitaisiin myöntää omistusoikeudella hallittujen tilojen lisäksi myös maataloille, joita hallitaan pitkäaikaisella vuokrasopimuksella.

Lakiehdotuksen mukaan tukea voitaisiin myöntää luonnollisille henkilöille sekä useammalle luonnolliselle henkilölle yhteisesti. Tuen piiriin ehdotetaan otettavaksi luonnollisten henkilöiden lisäksi myös avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, osakeyhtiöt ja osuuskunnat sekä yhteismetsän osakaskunnat. Edellytyksenä tuen saamiselle on muun muassa, että yrityksellä katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Maatilalle asetetuista nykyisistä kaavamaisista vähimmäispinta-alavaatimuksista on tarkoitus luopua. Maatilatalouden kannattavuutta on tarkoitus arvioida maksuvalmiuslaskelmien tai muiden kannattavuuslaskelmien avulla.

Maatilana tuettavan yrityksen enimmäiskokona olisi kuten nykyisen maatilalainkin mukaan yleensä perheviljelmäkoko. Erikoismaataloudessa ei vastaavaa yrityskoon rajoitusta kuitenkaan olisi. Tuettava maaseudun pienyritystoiminta voisi maatalous mukaan luettuna työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Enimmäiskokoa arvioitaessa on tarkoitus lisäksi kiinnittää huomiota yrityksen liikevaihtoon.

Maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen määrittämistä varten maa on tarkoitus jakaa neljään vyöhykkeeseen, joista säädetään tarkemmin asetuksella. Valtionlainojen korko olisi lakiehdotuksen mukaan kaikkien lainojen osalta ensimmäisellä vyöhykkeellä neljä prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kuusi prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä seitsemän prosenttia. Valtioneuvosto voisi eräin edellytyksin tarkistaa korkoja

viiden lainavuoden jälkeen enintään kahdella prosenttiyksiköllä. Korkotukilainoituksessa ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jossa korkotuki on määräosuus kokonaiskorosta. Korkotukilainojen korkoa ei porrastettaisi vyöhykkeittäin.

Valtiolle hankitun maaomaisuuden käyttöä ehdotetaan tehostettavaksi yksinkertaistamalla nykyistä käyttösuunnitelmamenettelyä. Käyttösuunnitelman laatisi aina asianomainen maatalouspiiri, jonka nimenä eduskunnalle maatalushallinnosta erikseen annetun lakiehdotuksen mukaan olisi maaseutupiiri. Piirin yhteyteen ei enää asetettaisi suunnittelutoimikuntaa.

Nykyisestä valtion kauppahintasaamisten perimiskäytännöstä luovuttaisiin korvaamalla se myyntihinnan maksamiseen myönnettävällä maanostolainalla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta.

Toivomusaloitteet

Toivomusaloitteessa n:o 792/1987 vp. ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin yksityisten metsänomistajien lisämetsän ostomahdollisuuksien parantamiseksi ja ns. metsätilojen perustamiseksi ilman muuta maatalous- tuotantoa.

Toivomusaloitteessa n:o 596/1988 vp. ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin riittävien varojen saamiseksi maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämiseen Pohjois-Karjalassa.

Toivomusaloitteessa n:o 615/1988 vp. ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain muuttamiseksi siten, että varoja voitaisiin käyttää myös investointeihin, jotka tukevat nykyisten tarhaajien kilpailukykyä, sekä lisäksi ympäristöinvestointeihin.

Toivomusaloitteessa n:o 641/1988 vp. ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maatalouden liittämiselinkeinotoiminnan tehostamiseksi erityisesti haja-asutusalueilla.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Valiokunta korostaa, että lakiehdotuksen keskeisenä yleisenä tavoitteena on edistää maaseudun myönteistä ja elinvoimaista kehittymis-

tä parantamalla maatilatalouden ja siihen liittyvän maaseudun elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Maatilataloutta ja maaseudun elinkeinotoimintaa edistettäessä keskeisellä sijalla on maatilojen ja muiden yritysten pääomarakenne ja siitä johtuvat rahoituskustannukset. Julkisen rahoituksen osalta maaseutuelinkeinolain asianmukainen toteuttaminen riippuu ratkaisevasti vuotuisen valtion tulo- ja menoarvion otettavista määrärahoista. Osa julkisesta rahoituksesta varataan valtion tulo- ja menoarviossa siirrettäväksi maatilatalouden kehittämisrahastoon ja sitä kautta käytettäväksi maaseutuelinkeinolain mukaisiin tarkoituksiin. Osaksi toimenpiteet rahoitetaan suoraan valtion tulo- ja menoarvion kautta. Valiokunta edellyttää, että vuosittain jo valtion tulo- ja menoarvioesitykseen varataan mm. vapautuvista vientitukivarjoista riittävät määrärahat maaseutuelinkeinolain tavoitteiden toteuttamisen turvaamiseksi.

Valiokunta korostaa lisäksi, että säädettävä maaseutuelinkeinolaki asettaa lakia soveltaville ja täytäntöönpaneville viranomaisille suuren vastuun tavoitteiden toteuttamisesta. Tähän liittyen on tärkeää, että lakia sovelletaan eri maaseutupiireissä samojen periaatteiden mukaisesti tietysti samalla maan eri osien erilaiset olosuhteet huomioon ottaen. Valiokunta edellyttääkin, että lain vaikutuksia ja sen soveltamista seurataan tarkkaan sekä että tarvittaessa ryhdytään seurantatulosten mukaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Asuntorahoitukseen liittyen valiokunta katsoo, että rahoitustuen myöntämisen edellytykset ja rahoitusehdot tulee maaseutuelinkeinolain mukaisen asuntorahoituksen järjestelmässä pitää pääpiirteittäin vastaavina kuin yleisen asuntotuotannon rahoitusjärjestelmässäkin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että nykyiseen maatilalakiin perustuen on voimassa varsin tiukkoja maatilalain mukaisen toiminnan harjoittamiseen liittyviä etäisyyttä koskevia säännöksiä. Tällaisia rajoituksia on voimassa mm. maatilalan talouskeskuksen ja hankittavan lisämaan sallitun etäisyyden osalta. Valiokunta korostaa, että nykyajan yhteiskuntaan eivät sovi hyvin tiukat ja joustamattomat etäisyyksiä koskevat säännökset. Valiokunta edellyttääkin tässä suhteessa riittävää joustavuutta ja samalla tietysti lain muiden tavoitteiden huomioon ottamista.

Valiokunta esittää jäljempänä pykäläkohtai-

set muutosehdotukset perusteluineen ja muut pykäläkohtaiset huomautukset.

Pykäläkohtaiset kannanotot

2 §. *Keinot.* Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan lain tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan myöntää avustusta, lainaa, korkotukea ja valtiontakausta. Lisäksi voidaan hankkia ja luovuttaa maata sekä suorittaa muita toimenpiteitä sen mukaan kuin jäljempänä laissa säädetään.

Valiokunta ehdottaa, että tavoitteiden toteuttamiseksi käytettävissä olevaa keinovalikoidaan laajennetaan täydentämällä säännöstä siten, että mahdollistettaisiin maa-alueiden lisäksi vesialueiden hankkiminen ja luovuttaminen.

Valiokunta edellyttää lisäksi, että keinovalikoiman osalta selvitetään mahdollisuudet maatilahallituksen toimesta luovuttaa valtion omistamaa maatalousmaata maaseutuelinkeinolain mukaisiin tarkoituksiin myös pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla lisämaaksi. Tällä tavoin voitaisiin saada selville maan vuokraamisen kautta tapahtuvan maan luovuttamisen merkitys ja käyttömahdollisuudet lain mukaisiin tarkoituksiin. Lähtökohtaisesti vuokraamisenmenetelyyn saattaa sisältyä monia etuja, kuten esimerkiksi maanhankinnan edullisuus vuokralleottajan kannalta. Samalla saattaisi olla mahdollista välttää myös esimerkiksi sukupolvenvaihdoksiin liittyviä ongelmia.

4 §. *Määritelmät.* Valiokunta toteaa, että broilerituotanto kuuluu kiistattomasti maaseutuelinkeinolain soveltamisen piiriin. Broilerituotanto voi olla varsinaista maataloutta, erikoismaataloutta tai maaseudun pienyritystoimintaa riippuen siitä, millä tavoin broilerituotantoa harjoitetaan.

Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin 8 kohdassa mainitaan virheellisesti, että Suomen Hypoteekkiyhdistys olisi liikepankin pääkonttori, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa säännöksen täsmentämistä. Suomen Hypoteekkiyhdistys ehdotetaan tietysti säilytettäväksi keskusrahalaitoksen määritelmässä.

6 §. *Asuminen.* Lakiehdotuksen mukaan 6 §:ssä säädettäisiin tuen saamisen edellytyksenä olevasta asumisvaatimuksesta. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että 6 §:ään perustuvan tuen saamisen edellytyksenä olevan asumisvaatimuksen tulee koskea tuensaajaa myös tuen myöntämisen jälkeen ainakin mää-

rättyyn asetuksella tarkemmin säädettävään ajanjaksoon saakka. Asumisvaatimusta ei tule asettaa kahta vuotta lyhyemmäksi. Valiokunta katsoo myös, että laina tai avustus voidaan määrätä kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, mikäli 6 §:ssä tarkoitettua asumisvaatimusta ei noudateta.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin mukaan yrittäjän tulee asua yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä. Asumisetäisyyden yrityksen sijaintipaikalta tulee kuitenkin aina olla tilan tai yrityksen hoidon kannalta tarkoituksenmukainen. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin mukaan asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset sallitusta asumisetäisyydestä. Valiokunta toteaa, että nykyisin on voimassa liian tiukkoja asumisetäisyyttä koskevia säännöksiä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan pääsääntönä asumisen suhteen on, että yrittäjä asuu yrityksen sijaintipaikalla ja että asuminen sijaintipaikan ulkopuolella sallittaisiin vain poikkeustapauksissa. Perustelujen mukaan asetuksella on tarkoitus säätää, että asuminen varsinaisen maatalouden osalta yli kahden kilometrin etäisyydellä ja muun tuettavan yritystoiminnan osalta yli 12 kilometrin etäisyydellä yrityksen sijaintipaikasta sallittaisiin vain erityisistä syistä ja edellyttäen, että asuinpaikka sijaitsee 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun kaava-alueen ulkopuolella.

Valiokunta toteaa, että nykyajan yhteiskuntaan eivät sovi hyvin asumisetäisyyttä koskevat tiukat ja joustamattomat rajoitukset. Valiokunta on kuitenkin päätenyt muun muassa maaseutuelinkeinolain tavoitteet ja lain yhdenmukaisen soveltamisen tarpeen huomioon ottaen siihen, että asetuksella on tarpeen määritellä sellaiset kilometrirajat, joiden puitteissa voidaan katsoa asumisetäisyyden olevan tilan tai yrityksen hoidon kannalta tarkoituksenmukainen. Rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla ehdottomia, vaan niistä tulee voida poiketa erityisestä syystä. Tavoitteena tulee olla erityisen syyn olemassaoloa harkittaessa esimerkiksi tilan tai yrityksen hoidon kannalta luontevan kokonaisuuden muodostuminen ja tietysti samalla myös lain muiden tavoitteiden toteutumisen turvaaminen. Valiokunta korostaa vielä, että asumisetäisyyteen liittyy tarkoituksenmukaisuusharkinta ja että myös erityisen syyn olemassaoloa on tarkasteltava tästä näkökulmasta lähtien.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutusta poiketen valiokunta edellyttää, että asumis-

etäisyyttä pidetään yrityksen hoidon kannalta tarkoituksenmukaisena, jos asuinpaikka sijaitsee maaseutuelinkeinolain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun alueen ulkopuolella ja asuinpaikan etäisyys on enintään viisi kilometriä varsinaista maataloutta harjoittavan maatalon talouskeskuksesta ja enintään 30 kilometriä yksinomaan metsätaloutta harjoittavan tilan lähimmistä tiluksista. Erityisestä syystä asumisetäisyyttä koskevista rajoituksista tulisi voida edellä esitetyllä tavalla poiketa.

7 §. *Taloudelliset edellytykset.* Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan tuen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on se, että yrityksellä on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Asuntolainoituksen ja työympäristön parantamista koskevien hankkeiden osalta ei kannattavuusarviointia kuitenkaan edellytetä.

Kotieläintalouteen suuntautuvilla maatiloilla saattaa aiheutua ympäristöongelmia esimerkiksi liian pienistä lietesäiliöistä, joista saattaa valua kotieläinjätettä ympäristöön tai joita saatetaan joutua tyhjentämään pelloille talviaikaan. Ympäristönsuojelun edistämiseksi on tarpeen, että lietesäiliöiden laajentamista ja myös muiden ympäristöhaittaa vähentävien laitteiden ja rakennelmien rakentamista ja korjaamista tuetaan maaseutuelinkeinolain nojalla, vaikka hanke sinänsä ei olisi taloudellisesti kannattava. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 7 §:ään tehtäväksi tätä koskevan muutoksen.

Lisäksi valiokunta ehdottaa 7 §:ää muutettavaksi siten, että kannattavuusarviointia ei tarvittaisi myöskään silloin, kun kyse on asuntorahoituksesta eli asuntolainoituksesta, asuntotilan lainoituksesta tai avustuksen myöntämisestä asuinrakennukseen.

8 §. *Henkilökohtaiset edellytykset.* Lakiehdotuksen 8 §:ssä säädetään tuen saajan henkilökohtaisista edellytyksistä. Tässä yhteydessä valiokunta katsoo, että lakia soveltavien maatalousviranomaisten tulee kiinnittää mahdollisimman paljon huomiota siihen, että maaseutuelinkeinolain piiriin tulevat yrittäjät ovat saaneet tai saavat asianmukaista koulutusta.

10 §. *Vyöhykejako.* Nykyisen maatalain mukaisissa tukitoimenpiteissä noudatetaan kyseisen lain omaa vyöhykejakoa. Sovellettaessa lakia maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan tukemisesta noudatetaan sen sijaan aluepoliittisen lainsäädännön perusteella päätettyä vyöhykejakoa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan kahden erillisen aluejaon

soveltamista ei jatkossa voida pitää tarkoituksenmukaisena. Hallituksen esityksessä onkin vyöhykejaon perustaksi valittu aluepoliittinen aluejako siten muutettuna, että se ottaa huomioon pääosiltaan myös nykyisin sovelletun maatilalain mukaisen vyöhykejaon.

Valiokunta toteaa, että aluepoliittisten toimenpiteiden suuntaamista ja porrastamista varten maa on aluepoliittisen lainsäädännön perusteella jaettu neljään perusvyöhykkeeseen kuntien kehittyneisyyserojen perusteella. Kehittyneisyyserot määritellään lähinnä kuntien työllisyyttä, väestön kehitystä ja tulotasoa kuvaavien tekijöiden perusteella. Lisäksi ensimmäinen, toinen ja kolmas perusvyöhyke on jaettu toimenpiteiden tarkempaa suuntaamista ja porrastamista varten A- ja B-tukialueisiin siten, että tuki myönnetään A-tukialueella suurempana. Muuhun perusvyöhykkeeseen verrattuna poikkeuksellisiin vaikeuksiin muun muassa työttömyyden, muuttotappion, tuotantotoiminnan rakennemuutosongelmien tai elinkeinotoiminnan kehittämisiongelmiä takia joutuneet kunnat tai kunnanosat voidaan määrätä erityisalueiksi.

Valiokunta toteaa edelleen, että maaseutuelinkeinolain 10 §:n mukaan tuen määräämistä varten maa on tarkoitettu jakaa neljään vyöhykkeeseen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Hallituksen esityksen perusteluissa selostetaan yksityiskohtaisesti, miten asetuksella on tarkoitettu määrittää kuntien kuuluminen vyöhykkeisiin. Osa kunnista joutuisi hallituksen esityksen perusteluissa esitetyn johdosta nykyistä huonompaan vyöhykeasemaan.

Valiokunta edellyttää, että jaettaessa maaseutuelinkeinolain nojalla maa tuen määräämistä varten neljään vyöhykkeeseen jokainen kunta säilyttää nykyisen maatilalain mukaisen vyöhykeasemansa, mikäli maatilalain mukainen vyöhykeasema on aluepoliittisen lainsäädännön mukaista perusvyöhykettä parempi. Minkään kunnan osalta vyöhykeasema ei saa heikentyä nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan aluepoliittista perusvyöhykejakoa ei ole tarkoitettu lähiaikoina muuttaa. Koko vyöhyke- ja tukialuejaon määräämisperusteet saattavat tulla kuitenkin arvioitaviksi käynnistymässä olevan aluepoliittisen lainsäädännön uudistamistyön yhteydessä, ja on mahdollista, että lainsäädäntöä uudistetaan jo ennen kuin nykyisen lain voimassaoloaika päättyy vuoden 1993 lopussa. Mikäli aluepoliittista perusvyöhykeja-

koa tai sen määräytymisperusteita muutetaan, valiokunta katsoo, että muutosten vaikutukset maaseutuelinkeinolain kannalta on arvioitava erikseen.

Erityisalue-etuuksien avulla on onnistuttu lieventämään erityisaluekuntien rakennemuutosongelmia ja monipuolistamaan niiden tuotantorakennetta. Valiokunta ehdottaakin lakiehdotuksen 10 §:ään, erityisalueiden huomioon ottamiseksi, lisättäväksi tätä koskevan uuden 2 momentin. Samalla valiokunta ehdottaa pykälän otsikon muuttamista.

12 §. *Pirstominen.* Lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin mukaan maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei yrityksen muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta ole pirstottu. Maaseutuelinkeinolain mukaista rahoitusta ei niin ollen voitaisi myöntää myöskään työsuojelun ja ympäristönsuojelun kannalta tarpeellisiin investointeihin. Tavanomaista pankkilainaa edullisemmän rahoituksen saaminen olisi kuitenkin omiaan edistämään mainittujen yleishyödyllisiksi katsottavien hankkeiden toteuttamista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 12 §:n muuttamista siten, että pirstominen ei näissä tapauksissa olisi esteenä tuen saamiselle.

13 §. *Yrityskoko.* Hallituksen esityksen 13 §:n 3 momentin mukaan yksinomaan metsätaloutta harjoittavalle maatilalle tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää vain, jos tilan kestävä hakkuumäärä on vähintään 150 kuutiometriä vuodessa.

Valiokunta toteaa, että maamme heikoimmilla metsäntuottoalueilla metsätaloustilalle hallituksen esityksessä asetettu kestävä hakkuumäärän vaatimus on liian suuri. Lain tavoitteena on edistää myös pelkkien metsätaloustilojen muodostumista. Maamme eri osien erilaisten luonnonolosuhteiden johdosta hallituksen esityksen hyväksyminen sellaisenaan tältä osin merkitsisi sitä, että osaan maata ei muodostuisi metsätaloustiloja juuri lainkaan.

Valiokunta katsookin, että heikkotuottoisimmilla alueilla tulisi tukea voida myöntää, mikäli yksinomaan metsätaloutta harjoittavan tilan kestävä hakkuumäärä on vähintään 100 kuutiometriä vuodessa.

On selvää, että Lapin lääni kuuluu maamme metsänkasvun osalta kaikkein heikkotuottoisimpaan alueeseen. Lisäksi muualla ensimmäisellä vyöhykkeellä on alueita, joissa metsän tuotto on Lapin metsäntuottoa vastaavalla ta-

solla, minkä vuoksi myös näillä vastaavan tuoton alueilla tulisi voida hyväksyä alempi tuottoraja metsätaloustilalle kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu. Nämä viimeksi mainittu kunnat määriteltäisiin tarkemmin asetuksella. Oulun läänin osalta kysymykseen saattaisivat tulla lähinnä Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuivaniemen, Kuusamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Suomussalmen, Taivalkosken ja Yli-Iin kuntien alueet.

Valiokunta ehdottaa edellä mainittujen muutosten tekemistä lakiehdotuksen 13 §:n 3 momenttiin.

23 §. *Asuntolaina.* Lakiehdotuksen 23 §:ää valiokunta ehdottaa muutettavaksi siten, että lainoituksen enimmäismäärä olisi 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Mainittu enimmäismäärä vastaisi asuntotuotantolainsäädännön nojalla myönnettäväksi tulevan asuntolainan enimmäismäärää.

24 §. *Avustus asuinrakennukseen.* Valiokunta edellyttää, että asumiseen liittyvän koko perusparannuslainsäädännön pääpiirteittäinen yhdenmukaisuus ja yhtenäistämistarve selvitetään.

28 §. *Korkotukilainat.* Tavanomaiseen pankkilainoitukseen käytetään jo nykyisin enenevässä määrin ulkomaista luottoa varsinkin, kun sen korkoehdot saattavat olla kotimaista luottoa edullisemmat. Myös maaseutuelinkeinolain mukaisen yritystoiminnan harjoittajille pitäisi suoda mahdollisuus ottaa Suomen Pankin määraimissä rajoissa ulkomaan valuutan määräistä luottoa. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan lisäyksen tekemistä 28 §:n 1 momenttiin.

Valiokunta ehdottaa 28 §:n 3 momenttia täydennettäväksi siten, että korkotukea ei maksettaisi ulkomaisen luoton valuuttakursien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osalta. Maaseutuelinkeinolain mukaisen valuuttaluoton kurssiriski jäisi siten lainansaajan kannettavaksi.

Lakiehdotuksen 28 §:n 2 momentin mukaan maatilahallituksella on oikeus olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa siitä, mitä luottolaitos kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin lainoihin.

Asetuksella on tarkoitus säätää korkotukilainojen laina-ajoista ja lainan lyhennysten lykkäämisestä. Muutoin korkotukilainan lainaehdot jäisivät pitkälti luottolaitoksen ja lainansaajan välisen sopimuksen varaan.

Korkotukilainan luottoehtojen muuttaminen saattaa osoittautua tarpeelliseksi vielä luoton nostamisen jälkeenkin korkosidonnaisuudessa tai muissa luottoehdoissa tapahtuvien yleisten muutosten vuoksi. Lakiehdotus ei aseta estettä ehtojen muuttamiselle kesken laina-ajan. Rajoituksitta tapahtuvaa korko- ja muiden luottoehtojen muuttamista ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena silloin, kun valtio osallistuu lainoituksesta aiheutuviin kustannuksiin maksamalla 50 prosenttiin suuruista korkotukea. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 28 §:ään lisättäväksi uuden 4 momentin, jonka mukaan luottolaitoksen tulisi hankkia maatilahallituksen tai sen määräämin tavoin hyväksyminen ennen korko- ja muiden luottoehtojen muuttamista. Hallituksen esityksen mukainen 4 momentti siirtyisi näin 5 momentiksi.

31 §. *Lainapäätös.* Luottolaitoksen ja samalla velkojan vaihdos saattaa tulla myös maaseutuelinkeinolain mukaisessa lainoituksessa tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi lähivuosiina mahdollisen luottolaitosten konttoreiden karsimisen vuoksi. Myös velallisen kannalta luottolaitoksen vaihtaminen saattaa olla tässä ja muissakin tilanteissa tarkoituksenmukaista.

Tavallisten luottolaitosten lainojen osalta velkojan vaihtuminen lainansaajiin nähden on mahdollista velkakirjalain (622/47) säännösten perusteella. Velkojan vaihtumiselle ei velkakirjalain säännösten mukaan tarvita velallisen suostumusta.

Maaseutuelinkeinolaki erityislakina kuitenkin syrjäyttää velkakirjalain säännökset, minkä vuoksi maaseutuelinkeinolain mukaisiin lainoihin ei voida soveltaa velkakirjalain velkojan vaihdosta koskevia säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa 31 §:ään otettavaksi uuden 4 momentin, jonka mukaan luottolaitokset voisivat sopia siitä, että myönnetty maaseutuelinkeinolain mukainen laina siirtyy toiseen luottolaitokseen. Sopimus tulisi kuitenkin voimaan ainoastaan, mikäli maatilahallitus hyväksyy sen sekä valtionlainojen osalta tarvittavat luottolaitosten väliset velkakirjajärjestelyt. Luoton siirtämiselle luottolaitoksesta toiseen vaadittaisiin pääsääntöisesti lainan saajan suostumus. Erityisen painavista syistä luottojen siirto voitaisiin luottolaitoksen toiminnan muuttuessa tehdä lainansaajan suostumuksesta.

Maatilahallituksen hyväksyminen luottolaitoksen vaihdolle on välttämätön valtionlainoi-

na myönnettyjen luottojen sekä niitä koskevien velkakirjajärjestelyjen osalta. Korkotukilainojen osalta hyväksymismenettely on tarpeen sen tarkistamiseksi, että lainan korko- ja muut luottoehdot säilyvät alkuperäisen velkakirjan mukaisina. Samalla voidaan varmistua siitä, että toiseen luottolaitokseen siirtyvän lainan osalta maksetaan korkotuet oikealle velkojalle.

33 §. *Valtiontakauksen myöntäminen.* Valiokunta on edellä ehdottanut lakiehdotuksen 28 §:ään sellaista muutosta, että maaseutuelinkeinolain piiriin kuuluville yrittäjille suotaisiin mahdollisuus Suomen Pankin määräämissä rajoissa ottaa ulkomaanvaluutan määräistä luottoa.

Valiokunta katsoo, että valtiontakausta ei tule myöntää ulkomaiselle luotolle, minkä vuoksi lakiehdotuksen 33 §:ää ei ole tarpeen muuttaa.

35 §. *Takausmäärä ja -kulut.* Hallituksen esityksestä poiketen valiokunta ehdottaa, että takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 200 miljoonan markan suuruinen määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta.

Lisäksi valiokunta edellyttää, että takausmäärän riittävyyttä seurataan ja että tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin sallitun takausten yhteenlasketun enimmäismäärän korottamiseksi.

41 §. *Käyttösuunnitelman laatiminen ja vahvistaminen.* 41 §:n 1 momentin mukaan maaseutuelinkeinolain mukaisiin tarkoituksiin hankittua maata ja muuta omaisuutta koskeva käyttösuunnitelma laaditaan asianomaisessa maaseutupiirissä. Valiokunta katsoo, että pienehköjä yksittäisiä maa-alueita maaseutupiiriin tulisi voida käyttää ilman käyttösuunnitelman laatimista. Maaseutupiiriin hallintaan jää toisinaan pieniä alueita, jotka tulisi voida käyttää mahdollisimman joustavasti ja pienin kustannuksin maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin. Tästä syystä valiokunta ehdottaa 41 §:n 2 momentin täydentämistä siten, että maata ja muuta omaisuutta voidaan käyttää myös käyttösuunnitelmaa laatimatta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

42 §. *Tiedoksianto ja muutoksenhaku käyttösuunnitelman vahvistamista koskevassa asiassa.* Valiokunta ehdottaa 42 §:n 2 momentin muuttamista siten, että asianosainen saa hakea muutosta maaseutupiiriin 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen valittamalla maa-

tilahallitukseen, jos käyttösuunnitelmaa vastaan on ennen sen vahvistamista tehty muistutus tai maaseutupiiri on käyttösuunnitelman vahvistaessaan muuttanut julkistettua tai muutoin tiedoksiannettua käyttösuunnitelmaehdotusta. Muutoin maaseutupiiriin tai maatilahallituksen 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa maaseutupiiriin päätöksestä tehdyn valituksen johdosta annetusta maatilahallituksen päätöksestä. Muutoksella yksinkertaistettaisiin muutoksenhakua ja samalla koko käyttösuunnitelmamenettelyä.

49 §. *Avustuksen takaisinperiminen.* Lakiehdotus ei sisällä määräyksiä siitä, kuinka pitkän ajan kuluttua avustus voidaan vielä periä takaisin valtiolle. Tämä tulee aiheuttamaan epävarmuutta avustuksensaajissa. Lisäksi lain täytäntöönpanoa hoitavat viranomaiset joutuisivat aikaa myöten kohtuuttoman tehtävän eteen yrittäessään selvittää, vieläkö tuen säilyttämisen edellytykset ovat olemassa. Epäkohdan poistamiseksi valiokunta ehdottaa lain 49 §:n loppuun lisättäväksi uuden 3 momentin, jonka mukaan avustusta ei voitaisi periä takaisin, jos 10 vuotta on kulunut avustuksen myöntämisestä.

57 §. *Maatilalain soveltaminen.* Maatilalain mukaiset lainan saamisen edellytykset poikkeavat olennaisesti säädettävän maaseutuelinkeinolain mukaisista tuen saamisen edellytyksistä. Tämä koskee erityisesti rakentamislainoja ja maanostolainoja.

Maatilalain nojalla vireille tulleita ja yksinomaan käytettävissä olevien varojen niukkuuden vuoksi myöntämättä jääneitä hakemuksia on vielä vireillä runsaasti. Suuri osa hakemuksista jouduttaisiin uuden lain voimaan tultua hylkäämään, koska maaseutuelinkeinolainsäädännössä tuen edellytykset eivät kaikilta osin täytyisi. Tätä ei voida pitää hakijoita kohtaan kohtuullisena. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 57 §:n 1 momentin toisen virkkeen poistamista. Maaseutuelinkeinolain voimaan tullessa vireillä oleviin avustus- ja lainahakemuksiin sekä niiden perusteella myönnettäviin avustuksiin ja lainoihin sovellettaisiin näin ollen maatilalain säännöksiä.

Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain nojalla vireille tulleita ja yksinomaan käytettävissä olevien varojen niukkuuden vuoksi myöntämättä jääneitä hakemuksia on vireillä myös runsaasti. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että la-

kiehdotuksen 57 §:ään lisätään uusi 3 momentti siten, että maaseutuelinkeinolain voimaan tullessa vireillä olevat maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain mukaiset avustus- ja lainahakemukset käsiteltäisiin loppuun sanottua lakia edelleenkin soveltaen. Tämä koskisi tietysti myös avustusten ja lainojen ehtoja.

59 §. *Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet.* Maatila-lain ja muun aikaisemman maatalouslainsäädännön nojalla myönnettyjen luottojen siirtäminen luottolaitoksesta toiseen tulee tarpeelliseksi samoissa tilanteissa kuin maaseutuelinkeinolain mukaisten lainojen osaltakin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lain voimaantulo-

ja siirtymäsäännöksiin tehtäväksi vastaavan muutoksen siten, että 59 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jolloin hallituksen esityksen mukainen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä valiokunnan tekemin huomautuksin ja ehdottamin muutoksin. Samalla valiokunta ehdottaa, että toivomusaloitteet hylättäisiin.

Edellä olevan perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Maaseutuelinkeinolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Keinot

Tämän lain mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan myöntää avustusta, lainaa, korkotukea ja valtiontakausta. Lisäksi voidaan hankkia ja luovuttaa maata sekä *vesialueita samoin kuin* suorittaa muita toimenpiteitä sen mukaan kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—7 kohta kuten hallituksen esityksessä)

8) *keskusrahallaitoksella* Osuuspankkien Keskuspankki Oy:tä, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkia, muiden liikepankkien pääkonttoreita ja Suomen Hypoteekkiyhdistystä.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

5 ja 6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia ei kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on *asuntorahoitus taikka työ- tai ympäristönsuojelun* kannalta tarpeellinen investointi.

8 ja 9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 §

Vyöhykejako ja erityisalue-etuudet

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Aluepolitiikasta annetun lain (1168/88) perusteella määrätyillä maaseudun erityisalueilla

tuki voidaan myöntää korotettuna siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. (uusi)

2 luku

Soveltamisalan rajoitukset

11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 §

Pirstominen

Tuen myöntämisen edellytyksenä *muihin kuin työ- tai ympäristönsuojelun kannalta tarpeellisiin hankkeisiin* on, ettei yrityksen muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta ole hakijan tai hänen vanhempiensa toimesta kymmenen vuoden aikana ennen tuen myöntämistä haitallisesti pirstottu.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

13 §

Yrityskoko

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Yrityksen vähimmäiskoon on oltava sellainen, että yrityksellä 7 §:ssä tarkoitettu tavoin voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Yksinomaan metsätaloutta harjoittavalle maatilalle tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää vain, jos tilan kestävä hakkuumäärä on vähintään 150 kuutiometriä vuodessa. *Kuitenkin Lapin läänissä ja muualla ensimmäisellä vyöhykkeellä asetuksella tarkemmin määrättävällä alueella yksinomaan metsätaloutta harjoittavalle maatilalle voidaan tämän lain mukaista tukea myöntää, jos tilan kestävä hakkuumäärä ylittää 100 kuutiometriä vuodessa.*

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Maatilatalouden rahoittaminen

14—18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Maaseudun pienyritystoiminnan rahoittaminen

19—22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Asuntorahoitus

23 §

Asuntolaina

Asuntolainaa voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää asuinrakennusten rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta sekä asuin ympäristön *parantamista ja kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen muuta kuntoonpanoa varten enintään 80 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä.*

24 ja 25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Valtion lainoitus ja korkotukilainoitus

26 ja 27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

28 §

Korkotukilainat

Luottolaitokset voivat myöntää lainoja, joiden osalta valtio maksaa luottolaitoksille korkotukea (*korkotukilainat*). *Korkotukilaina voidaan myöntää myös ulkomaan valuutan määräisenä, jos laina on Suomen Pankin valuuttamääräysten ja ohjeiden mukainen.* Luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko saa olla enintään sen koron suuruinen, jota luottolaitos kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin lainoihin. Kokonaiskorko voi sisältää myös korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Valtion maksaman korkotuen suuruus on 50 prosenttia luottolaitoksen perimästä korosta. *Korkotukea ei kuitenkaan makseta ulkomaan valuutan määräisestä luotosta valuuttakurssien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osal-*

ta. Korkotuki maksetaan valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista.

Luottolaitos on velvollinen hankkimaan maatilahallituksen tai sen määräämin tavoin hyväksymisen korkotukilainan korko- tai muiden luottoehtojen muuttamiselle. (uusi)

(5 mom. kuten 4 mom. hallituksen esityksessä)

29 ja 30 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

31 §

Lainapäätös

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Laina voidaan siirtää luottolaitoksesta toiseen, mikäli maatilahallitus hyväksyy siirron ja valtionlainojen osalta lisäksi tarvittavat valtion ja luottolaitosten väliset velkakirjajärjestelyt. Ilman lainansaajan suostumusta siirto voidaan hyväksyä vain, milloin siihen on luottolaitoksen toiminnan muutoksen johdosta erityisen painavia syitä. (uusi)

32 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Valtiontakaus

33 ja 34 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

35 §

Takausmäärä ja -kulut

Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisinmaksamatta enintään 200 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Maan hankkiminen ja luovuttaminen

36—40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

41 §

Käyttösuunnitelman laatiminen ja vahvistaminen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelmaa laadittaessa noudatettava ilmoitus- ja muusta menettelystä sekä käyttösuunnitelman sisällöstä säädetään tarkemmin asetuksella. Maata ja muuta omaisuutta voidaan käyttää myös käyttösuunnitelmaa laatimatta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

42 §

Tiedoksianto ja muutoksenhaku käyttösuunnitelman vahvistamista koskevassa asiassa

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Asianosainen saa hakea muutosta maaseutupiiriin 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen valittamalla maatilahallitukseen, jos käyttösuunnitelmaa vastaan on ennen sen vahvistamista tehty muistutus tai maaseutupiiri on käyttösuunnitelman vahvistaessaan muuttanut julkistettua tai muutoin tiedoksi annettua käyttösuunnitelmaehdotusta. Muutoin maaseutupiiriin tai maatilahallituksen 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa maaseutupiiriin päätöksestä tehdyn valituksen johdosta annetusta maatilahallituksen päätöksestä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

43—46 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

Organisaatio

47 ja 48 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Erinäiset säännökset

49 §

Avustuksen takaisinperiminen

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Avustusta ei saa määrätä takaisin perittävaksi enää sen jälkeen, kun avustuksen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta. (uusi)

50—54 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55 ja 56 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

57 §

Maatilalain ja maaseudun pienimuotoisesta elinkeinotoiminnasta annetun lain soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa maatilalain (188/77) nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun noudattaen maatilalain säännöksiä. (Poist.)

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/86) mukaiset

Samalla valiokunta ehdottaa,

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Nieminen, varapuheenjohtaja Rajamäki, jäsenet Anttila, Apukka, Backman (osittain), Jokiniemi (osittain), Laitinen, Metsämäki (osittain),

avustus- ja lainahakemukset käsitellään loppuun sanotun lain säännöksiä edelleenkin soveltaen. (uusi)

58 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

59 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Maatilalain (188/77), maankäyttölain (353/58), maankäyttölainoista annetun lain (354/58) ja muun aikaisemman asutuslainsäädännön sekä luontaiselinkeinolain (610/84), kolttilain (611/84), kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55), kolttien maanjärjestelylain (593/69), porotilalain (590/69), porotalouslain (161/90), eräiden maatalousluottojen vakauttamisesta annetun lain (79/79), eräiden maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annettujen lakien (398/81 ja 511/85) ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/86) nojalla myönnettyt lainat voidaan siirtää luottolaitoksesta toiseen siten, kuin edellä 31 §:n 4 momentissa on säädetty. (uusi)

(3 mom. kuten 2 mom. hallituksen esityksessä)

60 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

että toivomusaloitteet n:ot 792/1987 vp., 596/1988 vp., 615/1988 vp. ja 641/1988 vp. hylättäisiin.

Mutttilainen, Ollila, Saapunki, Saastamoinen (osittain), Savela, Tähkämaa (osittain), Törnqvist, Westerlund (osittain), Pulliainen ja Röntynen (osittain).

Vastalauseita

I

Emme ole kaikilta osin voineet yhtyä valiokunnan enemmistön näkemyksiin maaseutuelinkeinolain osalta. Katsomme, että hallituksen esitykseen olisi tullut tehdä vielä eräitä maatalouden ja siihen liittyvän elinkeinotoiminnan kannalta tarpeellisia parannuksia.

Katsomme, että valiokunnan mietinnön yleisperusteluissa olisi tullut selkeästi lausua, että maaseutuelinkeinolain mukaan tuettavalle tilalle ei tule tilan koon eikä tilan kannattavuusvaatimuksen suhteen asettaa asetuksella liian tiukkoja vaatimuksia, jotta tavoite tukea maataloutta ja siihen liittyvää elinkeinotoimintaa sekä tavoite edistää maaseudun elinvoimaisuutta voitaisiin asianmukaisesti toteuttaa. Tärkeää on muun muassa turvata sellainen elinkeinotoiminnan harjoittamisen mahdollisuus, missä perheen toinen puoliso käy työssä tilan ulkopuolella ja toinen hoitaa tilaa, mikäli tätä kautta syntyy mielekäs kokonaisuus ja mikäli ihmiset voivat tällä tavoin säilyttää asuinpaikkansa maaseudulla. Maatalouden tulevaisuuden kannalta on myös erittäin tärkeää edistää sukupolvenvaihdoksia maaseutuelinkeinolain kautta. Tämä edellyttää riittävää joustavuutta myös eläkejärjestelyissä.

Valiokunnan enemmistö on vastustuksettamme huolimatta nimenhuutoäänestyksellä hyväksynyt mietinnön pykäläkohtaisiin perusteluihin keinovalikoimaa koskevan 2 §:n kohdalle seuraavan kappaleen: ”Valiokunta edellyttää lisäksi, että keinovalikoiman osalta selvitetään mahdollisuudet maatilahallituksen toimesta luovuttaa valtion omistamaa maatalousmaata maaseutuelinkeinolain mukaisiin tarkoituksiin myös pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla lisämaaksi. Tällä tavoin voitaisiin saada

selville maan vuokraamisen kautta tapahtuvan maan luovuttamisen merkitys ja käyttömahdollisuudet lain mukaisiin tarkoituksiin. Lähökohtaisesti vuokraamisen menettelyyn saattaa sisältyä monia etuja, kuten esimerkiksi maanhankinnan edullisuus vuokralleottajan kannalta. Samalla saattaisi olla mahdollista välttää myös esimerkiksi sukupolvenvaihdoksiin liittyviä ongelmia.” Katsomme, että mainittu kappale tulisi mietinnöstä poistaa.

Lakiehdotuksen 16 §:ssä säädetään maanostolainoittelusta. Katsomme, että tältä osin ensimmäisellä ja toisella vyöhykkeellä tulisi maanostolainoittelusta hoitaa myös valtionlainoilla.

Hallituksen esityksen 28 §:ssä säädetään korkotukilainoista muun muassa siten, että korkotasoa ei olisi vakaa, vaan saattaisi vaihdella jatkuvasti. Muun muassa investointien maataloudelle aiheuttama korkea kustannustaso edellyttää sitä, että maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen saajan korkotasoa on vakaa ja että valtio vastaa korkotason heilahteluista aiheutuvista kustannuksista. Tästä syystä olemme päätyneet ehdottamaan, että laissa säädettäisiin tuensaajan osalta kiinteäkorkoisuudesta ja että korkotasosta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Kiinteän korkotason tulisi olla tuettavan elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi riittävän alhainen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Maaseutuelinkeinolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1—10 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2 luku

Soveltamisalan rajoitukset

11—13 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3 luku

Maatilatalouden rahoittaminen

14 ja 15 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa maatilán, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan voidaan asetuksella tarkemmin säädettávin perustein myöntää enintään 75 prosenttia hankintahinnasta. Maatilán tai sen osuuden hankinnan yhteydessä voidaan lainoittaa myös irtaimistonhankintaa. Maanostolainaa voidaan myöntää myös maatilasta johtuvan tasingon ja lakiosan täydennyksen suorittamista varten. *Ensimmäisellä ja toisella vyöhykkeellä maanostolaina myönnetään myös valtionlainana.*

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

17 ja 18 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 luku

Maaseudun pienyritystoiminnan rahoittaminen

19—22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 luku

Asuntorahoitus

23—25 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 luku

Valtionlainoitus ja korkotukilainoitus

26 ja 27 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

28 §

Korkotukilainat

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Valtion maksaman korkotuen suuruus on vähintään 50 prosenttia luottolaitoksen perimästä korosta. *Korkotukilainansaaja suorittaa lainasta korkoa kiinteän korkoprosentin mukaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.* Korkotukea ei kuitenkaan makseta ulkomaanvaluutan määräisestä luotosta valuuttakurssien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osalta. Korkotuki maksetaan valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista.

(4 ja 5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

29—32 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 luku

Valtiontakaus

33—35 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 luku

Maan hankkiminen ja luovuttaminen

36—46 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 luku

Organisaatio

47 ja 48 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

10 luku

Erinäiset säännökset

49—54 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55—60 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1990

Taisto Tähkämaa
Kalle Röntynen

Sirkka-Liisa Anttila
Pauli Saapunki

Einari Nieminen

II

4 §. Olen pitänyt tarkoituksenmukaisena koota määritelmiin eräät keskeiset käsitteet, mikä selkeyttäisi lakia. Lisäksi olen pitänyt välttämättömänä määritellä maatalan yksikäsitteisesti.

1 kohta *maatila*. Ehdotan maatalan määritelmän selkeyttämistä niin, että sen perusteella maatalouslautakunnat ja maatalouspiirit voivat toimia yhtenäisesti. Katson, että maatilataloudellinen kokonaisuus on sisällöltään epä-määräinen ja johtaa tulkintaeroihin.

Hallituksen esityksen perusteluissa käsitettä tosin on yritetty täsmentää siten, että maatilataloudelliseen kokonaisuuteen luettaisiin vain samasta talouskeskuksesta hoidettavat tilat ja tilanosat.

Hallituksen esityksen perustelujen täsmennys ei kuitenkaan ole riittävä. Hallituksen esityksen mukainen maatalan määritelmä mahdollistaa maatalan ulkopuolisten alueiden poisjättämisen ja toisaalta niiden mukaan ottamisen siten kuin kulloinenkin soveltaja tahtoo.

Määritelmän tulisi varmistaa mm. se, että kansalaisia kohdellaan tasapuolisesti. Lain uudistamisen tavoitteita oli myös lainsäädännön selkeyttäminen. Kun maatilaksi määritellään maatilataloudellinen kokonaisuus, ei lain soveltaja saa siitä yksikäsitteistä ohjetta. Hallituksen esityksen perustelujen täsmennys on riittämätön. Näin jatkuu jo maatilalakiin (188/77) liittynyt tulkintojen ristiriitaisuus ja oikeudellinen epävarmuus, jolloin hallitusmuodon takaama kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ei toteudu.

Maatilataloudellista kokonaisuutta on esimerkiksi pinta-alalisän maksatuksissa tulkittu niin, että tuen piiriin kuuluvat joko

1) kaikki pellot, jotka viljelijällä on hallinnassaan tai hoidossaan riippumatta siitä, miten etäällä talouskeskuksesta tai missä osissa maata ne sijaitsevat; tai

2) vain ne pellot, jotka on voitu hoitaa vakituisella asuinpaikalla olevia koneita käytäen; tai

3) vain ne pellot, jotka ovat sillä kulkuetäisyydellä, jolta maatilahallituksen suullisen ohjeen mukaan maatalaan voidaan myöntää lisämaan ostolainaa eli 5—12 kilometriä; taikka

4) vain ne pellot, jotka ovat olleet kyseisen maatalouspiiriin asettaman etäisyysrajan sisäpuolella.

Ei ole mitään erityistä syytä olla täsmentämättä maatalan käsitettä varsinkaan, kun se ei ole mahdotonta.

Pidän parhaimpana, että tuen myöntämisenä arvioitaisiin kaikki viljelijälle kuuluvat pellot ja metsät; kuvaahan kaiken omistetun määrän omalla tavallaan tuen tarvetta, vaikka osa siitä sijaitsisikin sen verran etäällä, että hoitaminen talouskeskuksesta käsin päivittäin ei olekaan mahdollista. Ennen kaikkea on tärkeää, että määritelmä olisi johdonmukainen niin alueellisesti kuin silloinkin, kun eri tavoin maatalan koosta johdetaan oikeuksia etuuksiin.

2 kohta *maatilatalous*. Ei muutosta valiokunnan kantaan.

3 kohta *viljelijä*. Tässä kohtaa on haluttu määritellä viljelijän käsite, jolloin valiokunnan mietinnön 5 §:ään sisältyvät yritysmuodot on käsitelty samassa yhteydessä.

4 kohta *puolisot*. Puolisoiden määrittelemisen tässä kohdassa täydentäisi viljelijän määritelmää.

5—10 kohta. Kun väliin kirjoitettaisiin em. 3 ja 4 kohdan uudet määritelmät, siirtyisivät valiokunnan mietinnön kohdat 3 ja 4 sekä seuraavat vastaavasti eteenpäin.

5 §. Kun 4 §:ssä on määritelty viljelijä, jolla tarkoitetaan luonnollisen henkilön lisäksi myös siinä mainittuja yhteisöjä, voidaan 5 § kirjoittaa yksinkertaisemmin. Tällöin 5 §:n nimike on myös muutettu kuvaamaan uuden säännöksen sisältöä.

7 §. Tuen taloudellisia edellytyksiä on pyritty täsmentämään.

8 §. *Henkilökohtaiset edellytykset*. Valiokunnan enemmistö on yhtynyt hallituksen kantaan, jonka mukaan tukea voidaan myöntää henkilölle, joka kokonaan tai osaksi saa toimeentulonsa maatilataloudesta. Mikäli kuitenkin halutaan tuki ohjata niille, jotka saavat varsinaisen toimeentulonsa maatilataloudesta, tulisi henkilökohtaisena edellytyksenä olla, että asianomainen saa pääasiallisen toimeentulonsa tämän lain tarkoittamasta elinkeinotoiminnasta. Rajankäynti tulee yhä tärkeämmäksi silloin, kun kansainväliseen kauppaan liittyvät sopimukset pakottavat maamme suuntaamaan tukea uudestaan.

13 §. *Yrityskoko*. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan maatalan osalta tuettavan yrityksen enimmäiskoko olisi perheviljelmä

niin, että maatilan työt tulisi voida hoitaa enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavalla henkilömäärällä. Ehdotan tämän kirjoittamista säännökseen ja samalla rajan pudottamista kahdeksi.

Ehdotankin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Maaseutuelinkeinolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1—3 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla kaikkia viljelijän omistuksessa tai pitkäaikaisen vuokrasopimuksen nojalla hallinnassa olevia tiloja tai tilan osia niiden sijainnista ja etäisyydestä talouskeskukseen tai asuinpaikkaan riippumatta;*

(2 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

3) *viljelijällä*

a) *maatilaansa hoitavaa avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä, osuuskuntaa, osakeyhtiötä, yhteismetsän osakaskuntaa ja luonnollista henkilöä (yksinäinen viljelijä) sekä kuolinpesää sekä yhteisesti puolisoita, joista ainakin toinen hoitaa puolisoille yhteisesti tai toiselle heistä kuuluvaa yritystä, sekä*

b) *luonnollisia henkilöitä puolisoineen ja kuolinpesiä yhdessä, jos ne ovat samasta talouskeskuksesta hoidetun yrityksen osakkaita taikka vaiheittaisen sukupolvenvaihdon osapuolia (yhtymä), jolloin yhtymän osakas on a-kohdassa tarkoitettu viljelijä peltojen osalta, joita hoidetaan muusta kuin yhtymän talouskeskuksesta käsin; (uusi)*

4) *puolisoilla aviopuolisoita, elleivät he tämän lain mukaista tukea hakiessaan asu välien rikkoutumisen vuoksi pysyvästi erillään, ja avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa eläviä henkilöitä, jotka ovat aikaisemmin olleet avioliitossa tai joilla on yhteinen lapsi; (uusi)*

(5—10 kohta kuten 3—8 kohta valiokunnan mietinnössä)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Tuensaat

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää:

1) *maatilatalouden harjoittamiseen viljelijälle, yhteismetsän osakaskunnalle kuitenkin vain yhteismetsäosuuden tai metsätalouden harjoittamiseen soveltuvan maan hankkimista varten;*

2) *asuntotilan hankintaan luonnolliselle henkilölle, tai usealle luonnolliselle henkilölle yhteisesti; sekä*

3) *maaseudun pienyritystoimintaan, paitsi yhdelle tai useammalle luonnolliselle henkilölle, sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osuuskunnalle ja osakeyhtiölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tämän lain mukaisen elinkeinotoiminnan harjoittaminen. (poist.)*

(4 kohta poist.)

(2 ja 3 mom. poist.)

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena edellyttäen, että tämän lain mukai-

*sesta elinkeinotoiminnasta saatu tulo sellaise-
naan tai muun pysyvän ansiomahdollisuuden
kanssa yhdessä antaa tyydyttävän toimeentulo-
pohjan yrittäjälle ja hänen perheelleen.* Yrityk-
sen toiminnan kannattavuuden arviointia ei
kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on
asuntorahoitus taikka työ- tai ympäristönsuo-
jelu kannalta tarpeellinen investointi.

8 §

Henkilökohtaiset edellytykset

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä voi,
jollei kysymys ole 24 §:ssä tarkoitetusta avus-
tuksesta tai 25 §:ssä tarkoitetusta lainasta,
päästä osalliseksi vain sellainen henkilö, *jonka
katsotaan saavan pääasiallisen toimeentulonsa
tämän lain mukaisesta elinkeinotoiminnasta.*
Tuen saamisen edellytyksenä on myös, että
henkilö on taloudelliselta asemaltaan, olosuh-
teiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksil-
taan sellainen, että hänen tukemistaan voidaan
pitää tarkoituksenmukaisena ja että hän on
perehtynyt tuettavan elinkeinotoiminnan har-
joittamiseen. Tukea myönnettäessä huomiota
on kiinnitettävä yrittäjän koulutuksen ja koke-
muksen kautta saamaan riittävään ammattitai-
toon. *Näistä voidaan säätää tarkemmin asetuk-
sella.*

(2—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

9 ja 10 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2 luku

Soveltamisalan rajoitukset

11 ja 12 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

13 §

Yrityskoko

Tämän lain mukaista tukea voidaan myön-
tää:

1) sellaiselle maatilalle, jota voidaan hoitaa
*kahta miestyövuotta vastaavalla työllä ja jota
pääasiassa hoidetaan viljelijän ja hänen per-
heenjäsentensä työllä; tämä rajoitus ei kuiten-
kaan koske erikoismaataloutta harjoittavaa
maatilaa erikoismaatalouden osalta; ja*

(2 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Yrityksen vähimmäiskoon on oltava sellai-
nen, että *se täyttää 7 §:ssä asetetut edellytyk-
set.* Yksinomaan metsätaloutta harjoittavalle
maatilalle tämän lain mukaista tukea voidaan
myöntää vain, jos tilan kestävä hakkuumäärä
on vähintään 150 kuutiometriä vuodessa. Kui-
tenkin Lapin läänissä ja muualla ensimmäisellä
vyöhykkeellä asetuksella tarkemmin määrättä-
vällä alueella yksinomaan metsätaloutta har-
joittavalle maatilalle voidaan tämän lain mu-
kaista tukea myöntää, jos tilan kestävä hak-
kuumäärä ylittää 100 kuutiometriä vuodessa.

(4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

3 luku

Maatilatalouden rahoittaminen

14—18 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 luku

Maaseudun pienyritystoiminnan rahoittaminen

19—22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 luku

Asuntorahoitus

23—25 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 luku

Valtion lainoitus ja korkotukilainoitus

26—32 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 luku

Valtiontakaus

33—35 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 luku

Maan hankkiminen ja luovuttaminen

36—46 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

10 luku

Erinäiset säännökset

49—54 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 luku

Organisaatio

47 ja 48 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55—60 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1990

Asko Apukka

